

El fenomen turístic residencial

Rosa Maria Fraguell.

Turisme residencial i territori
(la segona residència a la regió de Girona).

L'Eix editorial,
Girona, 1994, 394 pàgines.

Ja de bon començament, la mateixa autora, d'una forma clara i concisa, ens manifesta que aquest llibre constitueix una anàlisi dels fenòmens de la segona residència i del turisme residencial i la seva plasmació territorial centrada a les comarques de Girona, dibuixant l'esquema al voltant del qual giraran la resta de capítols. El llibre s'estructura en tres parts; en la primera, *el marc conceptual*, ens trobem amb la part més teòrica del llibre que, tot i així, es desenvolupa d'una manera lògica i molt entenedora. Primer es revisa el concepte de segona residència, fent un assaig de definició prou plausible, i la teoria explicativa del fenomen del turisme residencial per, a continuació, estudiar els orígens i les manifestacions d'aquest fenomen. Les segones residències són un tipus de turisme amb unes característiques que li són pròpies i que li donen entitat per diferenciar-se d'altres formes turístiques. La segona residència, segons Rosa Maria Fraguell, és un híbrid entre el camp i la ciutat. *La segona residència surt de la ciutat per crear la seva pròpia ciutat; en realitat és una prolongació del fenomen urbà, un desdoblament de barris residencials separats físicament en l'espai.* Aquest primer capítol s'acaba amb l'afirmació que les segones residències no són bones ni dolentes per elles mateixes, puntualitzant però, que un augment del seu nombre no aporta sempre un "més" puix que ens podem trobar amb deseconomies, ultrapassant els inconvenients materials i immaterials per a la població autòctona i el paisatge els avantatges (fre de l'èxode rural, millora de les infraestructures, de l'ocupació, dels nivells de renda...).

En la segona part anomenada, *turisme residencial i territori*, es fa una anàlisi a

escala regional, estudiant la teoria explicativa del fenomen del turisme residencial i la dinàmica d'implantació territorial que han seguit les segones residències a les comarques gironines, fet que permet distingir aquells municipis més representatius del fenomen i les àrees de concentració, explicant prèviament les raons del perquè les comarques gironines han acabat esdevenint una «regió turística residencial» dins del territori català. S'estudia l'evolució del parc de segones residències a la regió de Girona, a escala municipal, entre els anys 1960 i 1991, dibuixant un esquema d'organització de l'espai respecte a la localització geogràfica de les segones residències. Segons aquest esquema, les segones residències que es troben a l'àrea de la Costa Brava constituïrien una *àrea metropolitana de vacances a temps parcial*. La Costa Brava ens apareix com un espai complementari de la ciutat, de l'àrea urbana de Barcelona i de les ciutats de l'Europa occidental, substituint la funció que exercien abans els parcs urbans, convertint-se en un camp urbà durant els dos mesos i escaig del període estiuenc, per restar letàrgica durant la resta de l'any. Atenció als planificadors territorials! perquè en aquest capítol també se'ns dibuixen les comarques de la Garrotxa i del Pla de l'Estany i la zona formada pels municipis de la part occidental de l'Empordà i de la part nord del Gironès com a futures àrees d'expansió de segones residències pel que fa a l'aglomeració urbana de Barcelona, com a centre emissor.

En la tercera part entrem en l'anàlisi a escala local, estudiant quatre municipis considerats representatius de la regió de Girona. *Roses* com a exemple més significatiu del turisme residencial de masses de les comarques gironines.

Sant Feliu de Guíxols, pioner en la implantació de la segona residència de qualitat. *La Selva de Mar*, municipi de segona línia de costa com a exemple del turisme residencial d'arrels i minoritari i *Sant Llorenç de la Muga* com a municipi d'interior amb un turisme primerenc, exclusivament residencial i de caràcter minoritari i de qualitat. És en aquest darrer capítol on es copsa millor l'esforç realitzat en la recollida de dades, amb profusió de taules, gràfics i mapes. Resalten les taules amb la valoració que fan els segons residents enquestats de les quatre localitats, sobre aspectes tan diversos com: la vila, els monuments, el paisatge, la platja, el clima, la tranquil·litat o la gent... També cal destacar pel seu valor documental i vistositat, els mapes del creixement urbanístic de les poblacions estudiades i els mapes on es visualitza la importància de les segones residències a cada localitat.

El llibre es clou amb els resultats de l'anàlisi del fenomen turístic residencial, conclusions que tenen el mèrit de *fer una síntesi de les idees pròpies i fonamentals contingudes en l'estudi sense tornar a repetir aspectes descrits en les pàgines anteriors.* L'oferta turística residencial representa en la majoria dels municipis (exceptuant Lloret de Mar) més de les tres quartes parts del conjunt de les places turístiques i en els municipis de l'interior gairebé la totalitat. A les comarques gironines hi ha gairebé tantes segones residències com habitatges principals. *Si bé les segones residències han esdevingut el símbol de la destrucció del turisme per al turisme, fent-les responsables de l'especulació, la destrucció de paisatges... si aquestes estan ben situades i integrades en el paisatge, contribueixen a la descentralització de la població i de l'economia, segons Rosa Maria Fraguell* —que amb

aquest epíleg finalitza el seu llibre— caldria limitar i controlar la construcció de noves residències, cosa que no vol dir evitar-ne llur implantació.

Resumint, llibre de lectura fàcil i, tot i el seu número de pàgines (394), ràpida. Molt ben escrit i que no defuig les valoracions o judicis. Recordar al lector que es pot ser perfectament objectiu des de la parcialitat i que no necessàriament l'objectivitat ha d'equivaldre a la neutralitat. Llibre imprescindible per als

estudiosos del fenomen turístic, d'importància cabdal per als gestors turístics de molts municipis de la Costa Brava i que molts agents de la propietat immobiliària farien bé de tenir en un lloc destacat de les seves oficines, a punt d'esgrimir, alhora de reclamar més atenció per un sector, el de les segones residències, la importància i repercussió del qual no sempre s'ha tingut present. Parafrasejant Quim Monzó, a través d'aquest llibre ens adonem de la *magni-*

tud del fenomen del turisme residencial a les nostres comarques.

Llibre, a més a més, que significa un petit pas normalitzador, en un panorama on les novetats editorials dedicades al món del turisme són poques i les escrites en català, menys; tot un contrastit, essent Catalunya una primera potència a nivell mundial en qüestions turístiques.

Lluís Mundet i Cerdan

novetats – novetats – novetats

AICART, Francesc: "Lluís Esteve i Cruañas (Sant Feliu de Guíxols, 1906-1994)", dins *Butlletí Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi*, VII-VIII (1993-1994), ps. 373-378.

ALBAREDA, J.; FERRER, J.: *Sant Joan de les Abadesses*. Girona, Diputació i Caixa de Girona, 1995, 96 ps. (Quaderns de la Revista de Girona, 57). *Annals 1994*. Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca. Olot, 1995, 194 ps.

AYMAR I RAGOLTA, J.: *Els secrets de Sa Bardissa*. Recull d'articles històrics sobre tems calongins. Sant Feliu de Guíxols, Ajuntament de Calonge, 1995, 88 ps.

BOIXÉS, Joaquim: *La destrucció de Ripoll al 1839*. El Ripollès en la primera guerra carlina. Ripoll, Maideu, 1995, 213 ps.

BUSQUETS, Joan: "Neutralitat de la Santa Seu i gal·licanisme a Catalunya durant la Guerra de Separació (1640-1659)", dins *Revista Catalana de Teologia*, XIX (1994), ps. 281-296.

CANAL, J. i altres: *Els jueus i la ciutat de Girona*. Girona, Ajuntament, 1995, 30 ps. + plànols.

CASTAÑER, M.; GUTIÉRREZ, O. (coords.): *El medi geogràfic*. Olot, Ajuntament d'Olot-Diputació de Girona, 1994, 95 ps. (Quaderns d'història d'Olot, 1).

CLARA, Josep: "Una hoja parroquial contra José Antonio (Agullana, 1955)", dins *Anales de Historia Contemporánea* (Universidad de Murcia), 11 (1995), ps. 217-229.

CLARA, Josep; CORNELLÀ, Pere; PUIGBERT, Joan: *La Normal de Girona: 150 anys d'història*. Girona, Universitat, 1995, 205 ps.

COSTA, Lluís: "La reforma de l'administració durant la dictadura de Primo de Rivera", dins *II Congrés d'Història Local de Catalunya*. Formes i relacions del poder local a l'època contemporània. Barcelona, L'Avenç, 1995, ps. 239-250.

DACOSTA, J.M.; FEBRÉS, X.: *La tramuntana*. Girona, Diputació i Caixa de Girona, 1995, 96 ps. (Quaderns de la Revista de Girona, 56).

DALMAU I FONT, Agustí; FAIBELLA I MOLINA, Xavier: *Història de l'Agrupació Ripollensa d'Iniciatives Culturals (ARIC)*. Ripoll, Ajuntament, 1995, 215 ps.

Estudis del Baix Empordà, 14. Sant feliu de Guíxols, Institut d'Estudis del Baix Empordà, 1995, 283 ps.

FIGUERA I ABADAL, Manel: *Cerdanya, valls i carenes*. Montserrat, Publicacions de l'Abadia, 1995, 93 ps.

FLAQUER, Lluís: "Família i canvi social en una vila de la Catalunya vella", dins *Papers*. Revista de Sociologia, 45 (1995), ps. 7-23.

GIFRE, Pere: "Servituts i prestacions pageses a l'època moderna. L'exemple de l'almoina del pa de la seu de Girona (1486-1776)", dins *Recerques*, 30 (1995), ps. 7-26.

GOÑI, Jordi; HERNÁNDEZ, Dolores: *Records bredencs*. Girona, Ajuntament de Breda, 1995, 88 ps.

Grup Poètic Gironí: *El Gironès, sus poetas y versos*. Girona, 1995, 145 ps.

MARQUÈS, Josep M.: *Esriptures de Santa Maria de Vilabertran (968-1300)*. Figueres, Institut d'Estudis Empordanesos, 1995, 404 ps.

NOGUERA, Antoni: *El pelegrinatge medieval al nord-est català*. Olot, Fundació Pere Simon, 1994, 258 ps.

Olot. Guia urbana. A cura de Núria Casalprim i Compte. Olot, 1994, 2a. ed.

PLA CARGOL, Joaquim: *Art popular i de la llar a Catalunya*. Barcelona, Parsifal edicions, 1995, 211 ps. Edició facsimilar de l'obra impresa el 1927.

PUJIULA, Jordi: *Olot*. Fotografies de Josep M. Melció. Olot, Llibres de Batet, 1995, 76 ps.

Santa Pau. Guia turística. Textos: Mateu Batlle, Martí Collelldevall, Salvador Reixach. Fotografies: Roc Catalan. Barcelona, Foto-Ediciones Catalan, 1994, 62 ps.

SANTANACH, M.D.; COSTA, P.: *Els masos d'Ogassa i la seva gent*. Girona, Ajuntament d'Ogassa, 1994, 223 ps. + 1 mapa.

SUBIRACHS, J.M.: "Frederic Marès i Deuñovol (1893-1991)", dins *Butlletí Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi*, VII-VIII (1993-1994), ps. 359-362.

VILÀ i GALÍ, Agustí M.: *Quadern de bitàcola*. Santa Coloma de Farners, Confraria de Sant Elm de Lloret de Mar, 1995, 142 ps.